

19 september 2007 nr 37

INFO
LGOG
KRING TER HORST

OPGERICHT 1 JANUARI 1974

LGOG

INFO LGOG KRING TER HORST,
achttiende jaargang, nummer 37, 19 september 2007
Een uitgave van Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap Kring Ter Horst.
INFO LGOG KRING TER HORST verschijnt tweemaal per jaar:
in februari/maart en september.
Oplage: 200 exemplaren
Uiterste inzenddata kopij: 1 februari en 15 augustus
Redactie: Yvonne Hermans-Cuppen en Wim Moorman
Redactieadres: Meterikseweg 153, 5961 CV Horst, telefoon (077) 398 1606, e-mail:
wim.moorman@wanadoo.nl

INHOUD

Van de redactie	5
Bij de aanvang van een nieuw seizoen	7
Programma 2007-2008	9
Verslagen activiteiten	10
In memoriam ing. L.J. Greweldinger	21
Herinneringen aan Jaap Renaud en Ludwig Greweldinger	23
Opening Museum De Kantfabriek aanstaande	25
Regionaal Overleg Heemkundeverenigingen	29
Bestuur LGOG Kring Ter Horst	32

VAN DE REDACTIE

Terwijl Horst bijkans leek te bezwijken onder een zondvloed, trotseerden toch nog meer dan dertig belangstellenden op dinsdag 21 augustus de barre omstandigheden om deel te nemen aan de door het LGOG georganiseerde avondwandeling door Horst-Centrum. Dat hun doorzettingsvermogen werd beloond, blijkt uit het verslag dat in deze nieuwe editie van *Info LGOG Kring Ter Horst* is opgenomen. Ook van de andere activiteiten die de kring in het afgelopen half jaar organiseerde, wordt verslag gedaan (trouwens ook op www.lgogterhorst.nl). Verder in dit nummer ruim aandacht voor twee markante persoonlijkheden die ons de afgelopen maanden ontvielen: prof. dr. Jaap Renaud en ing. Ludwig Greweldinger. Dat de geschiedbeoefening in Horst in de afgelopen 35 jaar tot bloei is gekomen, is niet in de laatste plaats aan hen te danken. Maar behalve teruggeblikt, wordt er ook vooruit gekeken. Bijvoorbeeld door Jan Janssen. Na jaren van voorbereiding ziet de voorzitter van Museum De Kantfabriek de opening van wat een nieuwe historische attractie in Horst aan de Maas belooft te worden, nu met rasse schreden naderen.

Het is alweer enkele jaren geleden dat we in het voorwoord onze teleurstelling uitspraken over het geringe aantal bijdragen van leden aan *Info*. Omdat ook dit keer de respons heel mager was, roepen we nog maar eens de woorden in herinnering die we in het najaarsnummer van 2003 gebruikten: 'We hebben het in het verleden al vaker gezegd, maar we kunnen het niet vaak genoeg blijven herhalen: bijdragen van lezers zijn van harte welkom. Ook als u het moeilijk vindt om zelf te schrijven, is er in overleg met de redactie altijd wel een oplossing te vinden waardoor uw bevindingen, ontdekkingen of wetenswaardigheden onder de aandacht van een groter publiek kunnen worden gebracht.' We kunnen u verzekeren dat deze passage ook na vier jaar niet aan actualiteit heeft ingeboet!

Wij wensen u veel leesplezier.

Yvonne Hermans-Cuppen

Wim Moorman

BIJ DE AANVANG VAN EEN NIEUW SEIZOEN

Geachte leden van de Kring Ter Horst van het LGOG,

Afgelopen zomer kon u kennismaken met een nieuwe activiteit van onze kring: de 'zomeravondwandeling'. Een initiatief dat al eens beproefd is in onze collega-kring in Weert, Aldenborgh. Wij hebben ons laten inspireren door dit idee om onze leden een nieuwe activiteit aan te bieden in het verlengde van wat we gebruikelijk doen, het organiseren van lezingen en excursies. Wanneer we een excursie organiseren, gaan we meestal naar verder gelegen oorden. Een lezing speelt regelmatig in op de regio en biedt fotografische inkijkjes maar geen 'realia', geen echte plekken. Door een zomeravondwandeling te organiseren hoopten we de 'realia' te laten zien en dat te combineren met het aangename van het wandelen. We kozen er voor om, in reactie op de succesvolle lezing van maart, naar America te gaan. Tevens wilden we, naar aanleiding van de discussie in de gemeente Horst aan de Maas over de historische en bouwkundige waarde van een aantal panden, ook Horst-centrum bekijken. Oorspronkelijk hadden we een wandeling aan het begin van de zomervakantie gepland en een andere aan het einde. Door agendaproblemen bij de 'gidsen' zijn deze data anders uitgevallen. Een ander idee achter deze zomeravondwandeling is om ook niet-leden uitdrukkelijk uit te nodigen en hun geen bijdrage te vragen zoals gebruikelijk. Wij hopen de bekendheid van onze kring zo te vergroten wat ons, in de toekomst, misschien nog kan helpen in het aanvullen van het ledenbestand.

Dat er belangstelling voor deze activiteiten is, bleek wel uit de opkomst: in America hadden wij maar liefst 44 deelnemers en in Horst, waar Pluvius ons niet goedgezind was en de regen met bakken uit de hemel viel, toch nog altijd 34 wandelaars. Zelfs de regionale pers heeft 'meegelopen': de krant heeft – niet op onze vraag maar wel tot onze voldoening – beide keren een journalist gestuurd die mooie artikelen heeft geschreven. De combinatie wandelen in rustig tempo, uitleg en vragen stellen werkt dus. U zult begrijpen dat wij voor volgende zomer ook een dergelijke activiteit overwegen, in andere kernen van onze kring.

Maar eerst begint het seizoen 2007-2008 (of gaat het verder: was de zomeractiviteit een afsluiting van het seizoen 2006-2007 of een begin van het nieuwe? Wij kiezen voor het laatste). In dit nieuwe seizoen staat in elk geval een zestal lezingen gepland. De eerste is al medio september voorzien en de uitnodiging daarvoor vindt u bij deze *Info LGOG*. Voor de andere activiteiten wordt u op de door u gewenste wijze uitgenodigd: persoonlijk via e-mail, per post of doordat uzelf op internet kijkt (zowel www.lgogterhorst.nl als www.lgog.nl); u heeft vorig jaar uw keuze kunnen maken. Mocht u dat nog niet gedaan hebben, dan verzoeken wij u dat alsnog te doen: rechtstreeks aan het Bureau in Maastricht, maar u kunt het ook de secretaris van onze kring laten weten (de heer Jan Vissers, telefoon 3984140). Wilt u uw keuze wijzigen, dan kunt u dit ook aangeven via de beschreven weg. Weet dat in alle gevallen uw keuze gratis is en dat u – via e-mail of per post – verzekerd bent van een tijdige en persoonlijke uitnodiging. Omdat de *Info LGOG* en de *Publications* en *Maasgouw* via een ander bezorgcircuit gaan, hoeft u zich daar niet apart voor op te geven.

Overigens, wist u dat u via 'onze' website www.lgogterhorst.nl ook steeds de vorige nummers van *Info LGOG* digitaal kunt raadplegen? En dat u daar onder de knop 'terugblik' foto's en impressies van voorbije activiteiten kunt zien? Een (regelmatig) kijkje op onze website is zeker de moeite waard; door het op te slaan in de kolom 'favorieten' kunt u met een simpele muisbeweging de site regelmatig bekijken.

Wij hopen in het aanstaande seizoen weer tal van interessante activiteiten en lezingen voor u te kunnen presenteren. En wij hopen u dan weer in groten getale te ontmoeten. U bent van harte welkom!

Mede namens de leden van het bestuur LGOG Kring Ter Horst,

Marcel van den Munckhof
voorzitter

PROGRAMMA 2007-2008 LGOG KRING TER HORST

Het programma van LGOG Kring Ter Horst voor het seizoen 2007-2008 ziet er (onder voorbehoud) als volgt uit:

19 september 2007	Lezing door de heer Harry Vriens over relieken en relikwieën
7 november 2007	Lezing door de heer Chrit Klerken over "Schatbrieven"
12 december 2007	Lezing over een nog nader te bepalen onderwerp
30 januari 2008	Lezing over Napoleon door de heer Joost Welten
12 maart 2008	Jaarvergadering, gevolgd door een inleiding over Grubbenvorst door de heer Sraar Voesten
9 april 2008	Presentatie van boek in het kader van 'Museumproject 2008', gevolgd door een daarop betrekking hebbende lezing
19 april 2008	Dagexcursie naar een nog nader te bepalen doel

Het onderwerp, de data en de locatie van de wintercursus staan nog niet definitief vast.

Voor elke activiteit ontvangen de leden van LGOG Kring Ter Horst een afzonderlijke convocatie. Actuele informatie is ook te vinden op de website van de kring, www.lgogterhorst.nl, en in de lokale en regionale weekbladen. De lezingen vinden plaats in zaal De Sport, Wilhelminaplein 9 te Horst. De aanvang is telkens om 20.00 uur; de toegang is voor leden van LGOG gratis.

VERSLAGEN ACTIVITEITEN

17 en 24 januari en 7 en 28 februari 2007: wintercursus 'De Schilderkunst in Limburg' door de heer H. Balk

Op vier woensdagavonden, 17 en 24 januari, 7 en 28 februari, hebben de vijftwintig cursisten kunnen genieten van een zeer inspirerende inleider, die ondersteund door de nieuwste projectietechniek, hen een blik gaf op de wereld van de schilderkunst. Zelf gaf hij deze cursus de ondertitel: "Limburgse Schilders, Schilders in Limburg". De schilders werden in een breder perspectief geplaatst.

Welke invloeden en stromingen zijn kenmerkend voor hun schilderkunst? Wat hebben de schilders betekend voor de maatschappij? Welke verbanden zijn er te vinden tussen Limburgse kunst en kunststromingen in de wereld? Wat raakt ons in een schilderij? Welke ontwikkelingen maakten de schilders door?

Al deze facetten kwamen aan de orde, niet door dit aan de cursisten voor te kauwen, maar door onbevangen, intensief en analyserend te kijken naar een schilderij of naar twee overeenkomstige of juist tegengestelde schilderijen. Daarna werden meningen en commentaar gevraagd van de cursisten.

Zo kwamen vele Limburgse schilders aan de orde en kregen de cursisten een goed beeld van de schilders in Limburg en van een levendig cultureel leven in onze provincie. Bij de evaluatie kwam dan ook naar voren dat dit zeer interactief en inspirerende bijeenkomsten waren geweest waar men veel had geleerd. Het was interessant en zeer de moeite waard geweest. Op deze wijze zou men graag in de toekomst nog meer een kijk op de kunst of op een kunstenaar willen hebben.

De heer H. Balk was hier zeker toe bereid en de vertegenwoordiger van het bestuur zal deze suggestie bij het bestuur inbrengen. Al met al een zeer geslaagde cursus.

Jan Kurver

7 maart 2007: lezing 'Het ontstaan en de geschiedenis van America' door de heer Hay Mulders uit America

De heer Hay Mulders is voorzitter van de werkgroep Oud-America die in de Oudheidkamer De Moeëk de herinnering aan het verleden van America levendig probeert te houden.

De heer Mulders begint met een uitleg over het ontstaan van de naam America. Hardnekkige geruchten doen de ronde over het feit dat de naam ontstaan zou zijn uit een verbastering van de term "Am-Erica", wat dan een Duitse uitdrukking zou zijn voor het feit dat Duitsers naar de heide, naar de Peel zouden gaan. Grammaticaal is dit echter volledig onjuist en kan dus niet waar zijn. Naar alle waarschijnlijkheid is het dorp met de naam America, net als ongeveer negentig andere dorpjes en gehuchten in Nederland, vernoemd naar het grote Amerika. America is ontstaan rond 1820 in een tijd dat vele emigranten hun heil zochten aan de andere kant van de oceaan.

Aan de hand van oude kaarten kunnen we zien dat de naam America of Amerique al vroeg in het begin van de negentiende eeuw opduikt in de streek waar het nu ligt. De ligging van wegen, beken en later de spoorlijn Helmond-Venlo duiden de precieze

plaats aan. Interessant is ook dat op deze kaarten nog goed te zien is welke gebieden toen nog niet ontgonnen waren.

Omstreeks 1850 bestond het dorp uit zeven gezinnen, rond 1900 waren dit er 85 met ongeveer vijfhonderd inwoners en inmiddels is het dorp uitgegroeid tot ongeveer 750 gezinnen met 2200 inwoners.

Een grote impuls voor de ontwikkeling van America was de aanleg van de spoorlijn in 1866 en de oprichting van een halteplaats. Dit was onder meer nodig om de turf die er in grote hoeveelheden werd gewonnen, te transporteren naar de uiteindelijke plaats van bestemming. Aan de hand van een aantal oude foto's werd getoond hoe het er toen uitzag, het station, de eerste woningen en wegen en ook al een "centrum" van het dorp. In 1970 werd het oude station, helaas, gesloopt. Een werkgroep is bezig om te onderzoeken of het mogelijk is om het weer op te bouwen aan de hand van oude tekeningen.

Ook kwamen er op het einde van de negentiende eeuw een kerk en een school. Voorheen moest men naar Horst. In 1888 werd de eerste school gesticht. Meester Nusselein was de eerste onderwijzer. In 1891 werd de eerste pastoor benoemd. Dit was pastoor Jeucken die in 1894 zijn eerste kerk in gebruik kon nemen. Oude foto's toonden hoe deze kerk er vroeger, voor de Tweede Wereldoorlog, uitzag, en ook hoe de kerk er na de oorlog en nu uitziet. De restauratiesporen zijn nog heel goed te zien en ook wordt duidelijk dat het oorspronkelijke torentje aan de oostkant tijdens de oorlog is vernield en na de oorlog niet meer is opgebouwd.

Het dorp ontwikkelde zich in de twintigste eeuw tot een dorp van hardwerkende land- en tuinbouwers en peelwerkers, maar ook tot een dorp met zestien kroegen.

Een hoofdstuk apart in de geschiedenis van America is De Zwarte Plak. Vanuit dit kleine gehucht, rondom de boerderij van de familie Poels, was het verzet in de Tweede Wereldoorlog zeer actief. Er werd intensief hulp geboden aan joden en aan piloten. Toon Kortooms schreef na de oorlog een boek over de lotgevallen van de familie Poels en Jan Derix beschreef de memoires van Bert Poels. Over beide boeken is nogal het een en ander te doen geweest.

Langzaamaan ontwikkelde America zich tot een levendig dorp met 2200 inwoners en wel vijftig verenigingen. Ook de middenstand is nog goed vertegenwoordigd in het dorp. De aanwezigheid van twee grote bungalowparken zal hier zeker ook toe bijgedragen hebben.

Aan de hand van foto's van grote en bekende Amerikanen lopen we door de geschiedenis van het dorp in de twintigste eeuw. Te noemen zijn: de gebroeders van Doorne, oprichters van de DAF-fabrieken, meester Rongen, Mathieu Smedts, Rowen Hèze, de echte en de popgroep, en Bert Poels.

Ongeveer zeventig personen woonden de lezing bij. Zij vormden een aandachtig gehoor.

Voor mensen die nog meer willen weten over America is er een fotoboekje, gemaakt door de werkgroep Oud-America, te koop en tevens verwijst de heer Mulders naar de website van het HEP, www.hephorst.nl, waar de hele geschiedenis van America op vermeld staat.

Na nog enige vragen en opmerkingen werd de lezing om 22.15 uur door de voorzitter afgesloten.

11 april 2007: lezing 'De meidagen van 1940 en de bevrijding van de gemeenten Sevenum en Horst' door Hans Steenmetz

Bij het samenstellen van het LGOG-jaarprogramma weet je vaak van tevoren al of een bepaalde lezing veel of weinig bezoekers trekt. Zo staat een lezing over een archeologisch onderwerp meestal garant voor een volle zaal. Bekend was ook dat de Tweede Wereldoorlog eveneens een thema is dat tot de verbeelding spreekt. Maar dat op de lezing van Hans Steenmetz over het begin en einde van de oorlog in Horst en Sevenum maar liefst 135 belangstellenden af zouden komen, overtrof zelfs de stoutste verwachtingen. De capaciteit van zaal De Sport was gelukkig juist toereikend.

De vele bezoekers zullen ongetwijfeld voldaan huiswaarts zijn gekeerd. Van het begin tot het einde wist Hans Steenmetz hen te boeien met een helder, gestructureerd betoog, met veel oog voor details en doorspekt met anekdotes. De getoonde foto's, kaartjes, tekeningen en kopieën van documenten maakten het verhaal helemaal compleet. De inleider maakte daarbij dankbaar gebruik van het feit dat hij als voormalig beroepsmilitair een tijd lang als operationeel onderofficier belast was met tactische zaken bij het 11^e Tankbataljon en de 13^e Pantserbrigade in Oirschot. Daar ontdekte hij bijvoorbeeld dat veel krijgsstrategieën die na de bevrijding aanvankelijk als nieuw werden beschouwd, bij nader inzien in de Tweede Wereldoorlog al waren toegepast, hetzij door de Duitsers, hetzij door de geallieerden.

Voor de pauze stonden de gebeurtenissen op vrijdag 10 mei 1940 centraal. Duidelijk werd dat de Duitse inval helemaal niet zo onverwacht kwam als wel eens wordt voorgesteld. Maar duidelijk werd ook dat het Nederlandse leger absoluut niet was voorbereid op de inval. Een op 1 mei 1940 begonnen reorganisatie van de krijgsmacht maakte dat er eenheden waren waarvan niemand – zelfs het Commando Veldleger – wist dat ze bestonden. Was men wel op de hoogte van hun bestaan, dan waren de inzet en bevelsverhoudingen vaak onduidelijk. Ook was er op alle fronten een schrikbarend tekort aan materieel, dat bovendien vaak sterk verouderd was. Aan Duitse zijde daarentegen waren de voorbereidingen voor een aanval op Nederland al meer dan een half jaar in volle gang. Om uiteenlopende redenen werd de datum van de inval telkens verschoven. Uiteindelijk begon de Duitse aanval in de vroege ochtend van 10 mei. De inname van de Maasbrug in Venlo mislukte omdat die door de Nederlandse sergeant Boeser om 6.10 uur werd opgeblazen. Op andere plaatsen in Noord-Limburg slaagden Duitse troepen er wel in de Maas over te steken, al duurde dit soms langer dan gepland omdat op enkele plaatsen heftige weerstand werd geboden. Aan het eind van de dag was echter heel Noord-Limburg een door Duitsers bezet gebied. Na het oversteken van de Maas hadden ze weinig tegenstand meer ontmoet, ook niet in Sevenum en Horst.

Verliepen de meidagen van 1940 betrekkelijk rustig in Sevenum en Horst, anders was het met de bevrijding in het najaar van 1944, zo bleek na de pauze. Na D-Day, op 6 juni 1944 op de stranden van Normandië, trokken de geallieerde troepen Europa binnen. Als gevolg van de operatie Market Garden, waarbij de troepen vanaf de zuidgrens van Nederland via de bruggen naar Arnhem wilden trekken, kwamen ze ook in onze omgeving. Door de Peel trokken de troepen via de routes AYR en SKYE naar Sevenum en vervolgens naar Horst. Op 22 november 1944 werd Sevenum bereikt. Op

dezelfde dag waren er, rond 16.00 uur, ook al verkenners in Horst. Op 23 november trokken de troepen definitief Horst binnen. Bij hun opmars ondervonden de geallieerden minstens zoveel hinder van het weer als van de vijand. Onophoudelijke regen leidde ertoe dat rupsvoertuigen en zelfs mensen te voet vastliepen in de modder. De voortgang werd verder bemoeilijkt door mijnenvelden, gesprongen bruggen en gekapte bomen die de wegen versperden. Duitsers staken op hun terugtocht boerderijen in brand en bliezen kerktorens op. Ondertussen probeerde de bevolking aan het oorlogsgeweld te ontsnappen door massaal westwaarts te trekken. Aan de uiteindelijke bevrijding ging nauwelijks enige strijd vooraf. Wel hadden de voorafgaande bombardementen en de latere artilleriebeschietingen ook in Sevenum en Horst de nodige mensenlevens geëist. Na de bevrijding vervulden Sevenum en Horst gedurende twee maanden de functie van frontplaatsen omdat ze geschikt bleken om de troepen achter het langzaam naar het noordoosten opschuivende front te laten uitrusten. De vertoning van een videoband waarop de in Horst aangebrachte schade en een aantal geparkeerde tanks op het Wilhelminaplein te zien waren, vormde de afsluiting van deze zeer geslaagde avond.

Wim Moorman

21 april 2007: excursie naar Kampen

De eendaagse excursie ging dit jaar naar de Hanzestad Kampen. De excursiecommissie had weer voor heel mooi weer gezorgd en na een lange busreis kwamen we mooi op tijd in Kampen. In de bus hadden we al kunnen lezen in een informatiemap en werden we voorzien van een duidelijke plattegrond.

Rond tien uur lieten we ons eerst verwennen met koffie met gebak in lunchroom Het Trappetje, een gezellig oud pand midden in Kampen.

Door de stadswandeling, onder leiding van ervaren gidsen, leerden we over de rijke historie van de Hanzestad Kampen, gelegen aan de monding van de IJssel. Maar ook maakten we kennis met de moderne manier van waterkering. Alle panden aan de IJsselkade zijn voorzien van apparatuur om bij hoog water schotten te kunnen plaatsen om de huizen droog te houden. In de straten die uitkomen op de kade kan men in geval van nood schuiven uit de grond laten komen.

Na de wandeling kon ieder de stad nog zelf verkennen en had de mogelijkheid tot het nuttigen van een lunch en/of winkelen.

Daarna werd een bezoek gebracht aan het Ikonenmuseum. Dit museum is er pas sinds december 2005. Het is gevestigd in een prachtig gerestaureerd monumentaal pand in het hart van de stad. In dit museum is de collectie van de Alexander Stichting voor Russisch-Orthodoxe Kunst ondergebracht. De tentoongestelde ikonen variëren sterk in ouderdom (de oudste stammen uit de zestiende eeuw). De ikonen die te zien zijn in het museum vormen slechts een klein deel van de collectie. Daarom wordt elk half jaar van tentoonstelling veranderd. Dus zeker een mogelijkheid om terug te komen. In elke zaal kan men door middel van een informatiekaart toelichting krijgen op de ikonen.

Hierna werd een bezoek gebracht aan de Koggewerf. Via een diavoorstelling kregen we een uitgebreide toelichting over de geschiedenis van Kampen en het gebruik van de Kamper Kogge. De Kogge vormde de belangrijkste schakel in de handel in Noord-

Europa. Honderden Koggen bevoeren in de late Middeleeuwen de Noord- en Oostzee. Ommelandvaarders heetten de schippers. De Kamper Kogge is gereconstrueerd op een ouderwetse scheepswerf in de binnenstad. Ook aan dit schip werd een bezoek gebracht en door de uitleg van een zeer bevlogen vrijwilliger kregen we een goed beeld hoe met zulke kleine schepen vroeger de zee werd bevaren.

Omdat de chauffeur op de heenweg al een rondje Kampen had gemaakt om een goede parkeerplaats te kunnen vinden, was het vinden van de weg voor het vertrek nu een kleinigheid en kwamen we op de afgesproken tijd weer aan in Horst.

Mede door het mooie voorjaarsweer, de interessante vertellingen van de gidsen en de goede organisatie door de excursiecommissie kunnen we terugzien op een zeer geslaagde excursie.

Jan Kurver

14 augustus: avondwandeling door America

Het is dinsdagavond 14 augustus 2007 rond 19.30 uur als een talrijke menigte zich bij café Boëms Jeu verzamelt voor een wandeling door het rustieke dorp America, onder bezielende leiding van de gids Hay Mulders. Hij kiest voor de navolgende route:

1. het vroegere openluchttheater Beukenhof waarbij de namen van verschillende openluchtspelen rouleren die hier in het verleden door de toneelgroep De Vrije Spelers van America, met steeds een groot aantal bezoekers, werden opgevoerd.
2. de eertijds in America gelegen turfstrooiselfabriek met een directe verbinding met de toenmalige Dorperpeel.
3. het bij de aanleg van de spoorlijn Eindhoven-Venlo in 1866 hier gebouwd NS-station. Het heeft na de bevrijding in 1945 nog tijdelijk gediend als vervangend schoolgebouw, inmiddels is het helaas afgebroken. Hier wordt ook het verderop gelegen viswater De Put gememoreerd, dat is gegraven voor het ophogen van de spoordijk.
4. voor het huis van de vroegere onderwijzer, meester Rongen, wordt zijn grote culturele inbreng in het dorp op het gebied van zang, muziek en toneel herdacht. Daarna wordt stilgestaan bij de belangrijke functie, vroeger en nu, van de hiernaast gelegen Bondszaal en... het eertijds grote aantal cafés in America, veelal met beugelbanen.
5. de rond 1900 gebouwde, toen nog openbare school.
6. bezichtiging van het aan de kerk grenzende kerkhof alsmede van het in- en exterieur van de kerk. Hier werd de grote inbreng van de vroegere pastoors bij de opbouw van het dorp gememoreerd. Met name werd genoemd pastoor Jeuken, die in het Westland katholieke tuindersgezinnen overhaalde zich hier te vestigen om de landbouwers het tuinen te leren. Hiervoor werden door de kerk in 1897 vier woningen gebouwd aan de thans naar de pastoor genoemde straat. De families Koot, Van Leeuwen, Hoogenhof en Van Doorne (smid) werden hierin gehuisvest. De bekende Amerikaan Hub van Doorne, de grondlegger van de DAF-fabrieken, is hier in 1900 geboren.
7. de pastorie en het klooster, thans dokterspraktijk, van de hier gevestigde zusters van de Goddelijke Voorzienigheid die zich belastten met het basisonderwijs voor meisjes.
8. vóór de naam America zijn intrede deed, had de nederzetting de naam '16', genoemd naar de bij de spoorwegovergang gelegen wachtpost met dat nummer. Op Amerikaans grondgebied lagen vier wachtposten (14, 15, 16 en 17) bij even zoveel spoorwegovergangen (zie jubileumboek *Van 16 naar America 1891-1991*).

Na een bezoek aan het plaatselijke museum en het gemeenschaphuis Aan de Brug annex oudheidkamer De Moeëk werd de rondgang met een kort gezellig samenzijn in voornoemd café afgesloten waarna ieder voldaan huiswaarts keerde.

Grad Lenssen

21 augustus: avondwandeling door Horst-centrum

Op dinsdag 21 augustus jongstleden vond er een historische wandeling plaats door het centrum van Horst onder leiding van Jan Kamphuis (bouwhistoricus) en Jos Schatorjé (historicus). Vanwege een enorme plensbui werd iets later dan de bedoeling was gestart met de wandeling. Tussen de dertig en veertig belangstellenden hadden zich niet laten weerhouden door de regen. De weersomstandigheden werden getrotseerd met regenjas en paraplu.

Na een kort welkomstwoord door Marcel van den Munckhof in de kiosk volgde een inleiding over de ontstaansgeschiedenis en de historische structuur van Horst door Jos Schatorjé.

De weg, die Brabant met het Rijnland verbond, liep dwars door Horst en is van belang voor de (bouw)geschiedenis van Horst-Centrum. Deze weg liep komende vanuit Venray via de huidige Jacob Merlostraat, het Wilhelminaplein, de Steenstraat, voor de kerk langs over het Lambertusplein en door de Hoofdstraat richting Venlo. Aan deze weg staat dan ook – het zal u niet verbazen – een aantal karakteristieke panden. Daarnaast is een drietal data van belang voor de bouwgeschiedenis van Horst-centrum, te weten de grote brand in 1729, het bombardement in 1944 en de afbraakwoede van vele oude panden in de jaren zeventig en tachtig van de twintigste eeuw.

Tijdens de rondleiding langs de verschillende historische plekken – over de beide pleinen en de daarbij behorende historisch belangrijkste straten - werd afwisselend en aanvullend door Jan Kamphuis en Jos Schatorjé tekst en uitleg gegeven over een aantal waardevolle panden (historische waarde of sfeerbepalend in het straatbeeld) en de verschillende straatwanden.

Uitleg werd gegeven bij vele panden, waarbij de beide heren pleitten voor het behoud van de karakteristieke panden en straatbeelden in het centrum van Horst. Tijdens de wandeling werden de belangstellenden ingewijd in de geschiedenis van de panden en hun bewoners en gewezen op tal van bouwkundige details. Daarnaast werden ook wat kritische noten gekraakt (onder andere over de reclame-uitingen en over de wijze waarop een aantal restauraties/renovaties is uitgevoerd).

Karakteristiek bij het pand Jacob Merlostraat 1 (Grand Café Coenders) is de hoekgevel, die eindigt in een fronton met pinakels en drie ronde blinde raampjes. Het herenhuis (Wilhelminaplein 15/Steenstraat 20), waarin onder andere Het Witveld is gevestigd, was oorspronkelijk zuiver symmetrisch. Opvallend is de daklijst met muizen-tandversiering. Het winkel- en woonhuis Wilhelminaplein 1 (Boutique Van Well) is één van de oudste huizen van Horst. Let bij dit pand op de cementlijst en de lijsten om de ramen met de bladversiering erboven. Het koopmanshuis (Steenstraat 11) is waarschijnlijk gebouwd in het begin van de negentiende eeuw. Het valt op door zijn monumentaliteit. In de voorgevel vallen – naast het fraaie metselwerk – de ramen met glas-in-lood bovenlichten, de gietijzeren muurankers, de omlijste ingangspartijen, de daklijst met muizen-tanden en het gewolfde zadeldak op. De benedenverdieping van Steenstraat 7 (Scapino) is geheel gemoderniseerd, maar de bovenpartij is nog oorspronkelijk. Bijzonder uitgevoerd is de daklijst met eronder onder andere consoles en boogfriezen. Verder vallen de speklagen en de boogvelden boven de

ramen op, waarbij boven slechts twee ramen een schelpversiering is aangebracht. Het huis (Steenstraat 5) verradt duidelijke beïnvloeding van het enkele jaren ervoor gebouwde en ernaast gelegen pand op nummer 7. Vergelijk de consoles onder de daklijst, het schilddak, de speklagen en de boogfriezen. Het voormalige raadhuis (Lambertusplein 3a) is gebouwd in neorenaissancestijl. De hoofdingang is te bereiken via een hardstenen trap. De voorgevel is opgaand en versierd met het gemeentewapen van Horst en wapens van de graven van Gelder. Op de topgevel bevinden zich hardstenen versieringen, onder andere obeliskken. In de lange gevel aan de Steenstraat bevindt zich nog een tweede ingang. In de boogsegmenten boven deuren en ramen waren sierbepfeisteringen aangebracht. In de Tweede Wereldoorlog liep het pand schade op en werden de boogsegmenten bij de restauratie vervangen door baksteenversieringen in visgraatmotief. De Sint-Lambertuskerk in neo-romaanse stijl is geïnspireerd op de Oudromeinse basilica, vandaar ook het atrium. Hier werd door de heer Jan Kamphuis uitgelegd dat de gedachte om het atrium af te breken niet past bij het accentueren van de historie van Horst. De huidige open ruimte (tussen atrium en de winkels waar eerst het Patronaat heeft gestaan) kan volgens hem op verschillende manieren aangepast worden zodat de vanuit historisch oogpunt verantwoorde verenging aldaar kan worden bereikt.

Bij het pand Duijf (Loevestraat 2) is de typisch Gelderse variant op de klokgevel goed te zien vanaf de parkeerplaats bij Theelen. Er werd stilgestaan bij de bijzondere architectuur van het pand op de hoek van de Torenstraat en de Hoofdstraat. Er werd opgemerkt dat het momenteel niet goed uit de verf komt. Het monumentale huis (Hoofdstraat 7) fungeert sinds 1819 als pastorie. Het exterieur van dit pand is bijna geheel intact gebleven. Het architectonisch sobere pand heeft beneden en boven vijf traveeën. De daklijst steekt iets uit. Het zadeldak is met leien bedekt. In het pand Cuppen (Hoofdstraat 9) hebben minstens drie generaties timmerlieden van de familie Cuppen gewoond. De bouw is sober maar functioneel. Het mogelijk door P.J.H. Cuypers ontworpen monumentale huis (Hoofdstraat 19) voor de familie Thomeer valt op door de uitstekende horizontale lijst tussen de begane grond en de verdieping. Heel exclusief zijn de kroon- en daklijsten, consoles, lijst en boogjes en de ronde hoekversieringen van zandsteen. Van het voormalige pand Camps, behorend tot de oudste panden van Horst, is alleen de voorgevel bewaard. Het pand Keijsers (Hoofdstraat 27) heeft een mansardedak. In de voorgevel zijn de twee ramen rechts van de voordeur vervangen door een groot raam. Boven alle ramen en de voordeur bevinden zich boogsegmenten die met fraaie baksteenversieringen zijn opgevuld. Aan het huis verbonden zit een inrijpoort.

Jos Schatorjé noemde bij zijn verhaal over de Hoofdstraat het woord 'ensemble'. "Het is een geheel; je moet er niet zo maar iets tussen uit halen."

Het opvallende pand Venloseweg 1 en 3 is gebouwd in een typisch negentiende-eeuwse neoclassicistische stijl, ook wel aangeduid als Waterstaatsstijl. In 1903 werd het pand Gasthuisstraat 9 gebouwd en in 1915 verkocht aan dokter L. van den Meerendonk. Er tegenover ligt villa Anna. Theo Rutten en zijn vrouw Anna van Daal hebben deze villa (Gasthuisstraat 14) in 1913, zoals ook uit het windvaantje blijkt, laten bouwen. Boven de voordeur is een hardstenen gevelsteen aangebracht met daarin de naam van het huis. Deze villa is het enige echte voorbeeld in Horst van Jugendstilarchitectuur. Het pand Paulissen (Kerkstaat 34) is als huis annex bierbrouwerij en café De Zwaan in 1905 gebouwd. Dit pand valt op door zijn zuivere symmetrie. De

rondbogen boven ramen en deuren van de voorgevel zijn opgevuld met metselwerk. Ook de verdere afwerking getuigt van goede smaak voor zuivere vormen. Let maar eens op het voegwerk.

Het pand Nelissen in de Herstraat ligt precies op de perceelgrens. Dit huis is wat bouw betreft karakteristiek voor de architectuur van de achttiende- en negentiende-eeuwse huizen van de gewone burger.

Deze historische rondgang door Horst-Centrum, gelardeerd met enige politieke statements, was zeer de moeite waard. Helaas konden een aantal straten (waaronder Loevestraat, Herstraat, Kloosterstraat, Schoolstraat en Veemarkt) vanwege de invalende duisternis niet meer met een bezoek worden vereerd. We hadden echter al heel veel informatie om in ons op te nemen. Wellicht kunnen we de nog niet bezochte straten in een volgende wandeling gaan bekijken.

Yvonne Hermans

Bij het schrijven van het verslag is voor de beschrijving van de panden nog gebruik gemaakt van 'Inventarisatie van het te beschermen Dorpseigene Horst', een uitgave van LGOG Kring Horst uit 1980.

IN MEMORIAM ING. L.J. GREWELDINGER

Op maandag 2 juli overleed ing. L.J. Greweldinger. Hij was in 1972 een van de initiatiefnemers tot de oprichting van een historische werkgroep in Horst. Uit deze werkgroep ontstonden twee jaar later LGOG Kring Ter Horst, Stichting Oudheidkamer Horst e.o. en Stichting Het Gelders Overkwartier. De heer Greweldinger was vanaf de oprichting tot 1986 vice-voorzitter van LGOG Kring Ter Horst. Van 1986 tot 1994 bekleedde hij de functie van voorzitter.

LGOG Kring Ter Horst is de heer Greweldinger veel dank en respect verschuldigd. Als medeoprichter heeft hij meegeholpen aan de verbreiding van de georganiseerde geschiedenisbeoefening in de gemeenten Horst en Sevenum en omgeving. Door aansluiting te zoeken bij het LGOG is toen de basis gelegd voor een stevige verankering in het Limburgse historische landschap. Als vice-voorzitter, en later als voorzitter, is hij zich hiervoor steeds blijven inzetten.

Hoewel geboren en opgegroeid in Rotterdam, maakte de heer Greweldinger zich de geschiedenis van (Noord-)Limburg snel eigen. Hij leverde een belangrijke bijdrage aan de groei van het historisch besef in Horst en omgeving. De ruïne van Huis ter Horst – waarover hij als directeur Openbare Werken het beheer had – genoot zijn speciale belangstelling. Het was mede aan zijn inspanningen te danken dat de – eveneens onlangs overleden – prof. dr. J.G.N. Renaud in de jaren zeventig jaarlijks archeologisch onderzoek bij de ruïne kwam verrichten. Andere van zijn historische stokpaardjes waren onder meer Luxemburg (waar zijn wortels lagen), genealogie en de scheepvaart op de Moezel en Rijn (hij was afkomstig uit een schippersfamilie).

LGOG Kring Ter Horst verliest in de heer Greweldinger niet alleen een van haar medeoprichters, maar tevens een markant lid. Ook na zijn afscheid als voorzitter bleef hij lezingen bezoeken en deelnemen aan de jaarlijkse excursies. Hij toonde regelmatig zijn betrokkenheid door zijn opvolgers van advies te voorzien, vaak verpakt in een kwinkslag. Zijn heengaan vervult ons met droefenis. Wat rest, is dankbaarheid voor zijn belangeloze inzet voor onze vereniging.

Bestuur LGOG Kring Ter Horst

Ludwig Greweldinger werd op 3 oktober 1924 te Rotterdam geboren. Tot zijn vierde levensjaar verbleef hij op het Luxemburgse schip van zijn ouders. Daarna vestigde het gezin zich in Rotterdam. Van oktober 1946 tot februari 1950 verbleef hij als reserve-officier in Nederlands-Indië. Daarna begon hij aan de studie Weg- en Waterbouwkunde. In 1961 werd hij benoemd tot directeur Openbare Werken van de gemeente Horst. In die hoedanigheid had hij onder meer het beheer over de ruïne van Huis ter Horst. Hij was een van degenen die in 1972 het initiatief nam tot de oprichting van de Historische Werkgroep Horst. Hieruit ontstonden in 1974 LGOG Kring Horst, Stichting Oudheidkamer en Stichting Het Gelders Overkwartier. Ludwig Greweldinger was van 1974 tot 1986 vice-voorzitter van LGOG Kring Horst en van 1986 tot 1994 voorzitter. Van 1974 tot 1998 was hij bestuurslid van de Stichting Oudheidkamer.

Jaap Renaud werd op 20 februari 1911 geboren te Voorburg. Hoewel opgeleid als onderwijzer, ging zijn interesse vooral uit naar de geschiedenis, en dan met name die van de Middeleeuwen en van kastelen. In 1941 trad hij in dienst bij het Rijksbureau voor Monumentenzorg. Van 1950 tot 1976 werkte hij bij de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) als specialist op het gebied van kastelen. Als eerste bezette hij als bijzonder lector en later bijzonder hoogleraar de leerstoel Kastelenkunde aan de Universiteit van Utrecht. In 1971 kreeg hij een gastdocentschap bij de afdeling Restauratie aan de Technische Hogeschool te Delft. Hier gaf hij les aan aankomende architecten. Hij was verder onder meer initiatiefnemer en hoofdredacteur van *Castellogica*. Jaap Renaud geldt als de grondlegger van het onderzoek naar kastelen en middeleeuwse gebruiksvoorwerpen in Nederland.

HERINNERINGEN AAN JAAP RENAUD EN LUDWIG GREWELDINGER

Prof. dr. J.G.N. Renaud en ing. L.J. Greweldinger. De een afkomstig uit Rotterdam, de ander uit Voorburg. De ruïne van kasteel Ter Horst bracht hen bij elkaar. Samen stonden ze aan de wieg van de georganiseerde geschiedbeoefening in Horst. Door een speling van het lot overleden ze kort na elkaar: Jaap Renaud op 25 april jl. op 96-jarige leeftijd, Ludwig Greweldinger op 2 juli op 82-jarige leeftijd. Jos Schatorjé en Gert Verheijen maakten beide markante persoonlijkheden jarenlang van nabij mee. Samen halen ze herinneringen op.

Gert Verheijen: 'Ik kwam wel eens op het gemeentehuis en daar kwam ik Ludwig dan tegen. Dat was nog in de jaren zestig. Aan de clichés die over ambtenaren de ronde doen, voldeed hij beslist niet. Hij was in de eerste plaats een doener. Van inspraak moest hij niet veel hebben, dat leidde maar tot lange discussies en vertragen. In die zin was hij misschien ook wel een Einzelgänger. Voor forse uitspraken deinsde hij niet terug. Aan het begin van zijn ambtsperiode werd de gemeente eigenaar van de Kasteelse Bossen. Ludwig kreeg als directeur Openbare Werken het beheer over de kasteelruïne. Daar moest iets mee gebeuren en zo kwam hij in contact met prof. Renaud. Hoe dat precies is gelopen, weet ik eerlijk gezegd niet.'

Jos Schatorjé: 'Als assistent van dr. Glazema had prof. Renaud zich in de eerste jaren na de bevrijding beziggehouden met archeologisch onderzoek naar de in de oorlog verwoeste kerken. Zo ook in Horst, waarover hij in 1946 een artikel publiceerde in *De Maasgouw*. Behalve naar kerken deed hij ook onderzoek naar kastelen, en dan met name in Limburg. Geleidelijk werd hij de Nederlandse specialist op het gebied van laatmiddeleeuwse archeologie. Omdat hij voornamelijk in Limburg werkte, wist hij dat de ruïne van Horst interessant was. Voor de Nederlandse Jeugdbond voor Geschiedenis en de Archeologische Werkgemeenschap Nederland leidde hij 's zomers opgravingskampen. Vanaf 1968 vonden die enkele jaren op het kasteel in Horst plaats. Dat was waarschijnlijk mede een uitvloeisel van het contact dat inmiddels was ontstaan met Ludwig.'

Gert Verheijen: 'Prof. Renaud was van huis uit onderwijzer. Dat was aan alles te merken, didactisch was hij heel goed. De onderwijstaak, het overbrengen van informatie, was bij veel archeologen een probleem, maar hij was daar juist erg sterk in. Hij was overigens een echte gentleman. Buigen of barsten: om drie uur was het tea time, met citroen en melk. En bij opgravingen verscheen hij altijd keurig in het pak. Ik herinner me een zomer met een hittegolf. Terwijl de studenten in de brandende zon in hun zwemtenue aan het spitten waren, liep prof. Renaud nog met jas en das over het terrein rond. Maar op een gegeven moment trok hij zijn jasje uit, maakte het bovenste knoopje van zijn overhemd los en deed ook zijn stropdas wat losser. Dat was een heel uitzonderlijke concessie!'

Jos Schatorjé: 'Bij zijn benoeming in Delft kreeg hij als opdracht archeologie en bouwgeschiedenis te koppelen. Zijn studenten moest hij behalve theoretische ook praktische vaardigheden bijbrengen. De ruïne in Horst was daarvoor bij uitstek geschikt. Net in die tijd begon het beleid te ontstaan om niet op te graven als het niet per se nodig was. Omdat de gemeente Horst de ruïne wilde consolideren, konden de opgravingen toch doorgang blijven vinden.'

Gert Verheijen: 'Prof. Renaud had de behoefte jaarlijks aan het einde van de zomer verslag te doen van zijn bevindingen. Belangstellenden waren dan welkom op de

ruïne en in De Oude Lind. Die lezingen waren een belangrijke stimulans voor de oprichting van LGOG en Oudheidkamer. Er ontstond geleidelijk een voedingsbodem voor georganiseerde geschiedbeoefening in Horst.'

Jos Schatorjé: 'Wat werd opgegraven, moest natuurlijk ook ergens worden tentoongesteld, liefst uiteraard in Horst. Maar waar? Bij de beantwoording van die vraag heeft Ludwig een belangrijke rol gespeeld. De opgravingen van prof. Renaud hadden hem enthousiast gemaakt voor het verleden van Horst. Toen er een plaats voor de opgegraven objecten moest worden gevonden, wist hij iedereen die er toe deed, zo te bewerken dat het oude gemeentehuis deels de bestemming van oudheidkamer kreeg. Hij was in die tijd in feite de enige ambtenaar met enige affiniteit voor 'daat ald grei.'

Gert Verheijen: 'Ik heb Ludwig pas echt leren kennen bij de oprichting van de historische werkgroep in 1972. Samen hebben we daarna jarenlang in het bestuur van het LGOG gezeten. Daarin is hij altijd een bindende factor geweest. Hij legde heel gemakkelijk contacten en was bijvoorbeeld een meester in het aankondigen en bedenken van een spreker. Hij bleef gelijkmatig, was er eens een conflict dan wist hij het altijd wel weer glad te strijken. Toen we in een crisis dreigden te belanden, nam hij zijn verantwoordelijkheid en werd voorzitter, iets waar hij eigenlijk helemaal niet op uit was.'

Jos Schatorjé: 'Ludwig was altijd vatbaar voor goede ideeën. Hij was de man die de lijnen uitzette en anderen stimuleerde. Zijn stokpaardjes waren genealogie en Luxemburg. Het was geen toeval dat de eerste meerdaagse LGOG-excursie naar Trier en omgeving ging, het gebied waar zijn wortels lagen. Zijn naspeuringen naar de geschiedenis van zijn familie heeft hij overigens nooit uitgewerkt tot een publicatie. Wat dat betreft vertoonde hij wel overeenkomsten met prof. Renaud. Dat was ook niet zo'n schrijver en bronnenonderzoeker, zoals de meeste archeologen trouwens.'

Gert Verheijen: 'Mede daarom zijn we er best trots op dat we prof. Renaud toch hebben weten te bewegen een artikel te schrijven over het kasteel. Het is gepubliceerd in het tweede deel van *Horster Historiën*. Dat verscheen in 1988. Hij was toen al lang gestopt met zijn opgravingen bij het kasteel. Maar we zijn altijd contact met hem blijven houden.'

Jos Schatorjé: 'Niet alleen met hem overigens, ook met zijn echtgenote, Hanna. Die vergezelde hem al in de tijd dat hij hier opgravingen deed. Samen verbleven ze in een hotel in Broekhuizen. Later was ze er ook altijd bij. Beiden waren ze heel charmant en attent. Toen ik in 1989 trouwde, ontving ik een heel aardig briefje.'

Gert Verheijen: 'Een van de laatste keren dat ze in Horst zijn geweest, was in 1995. We organiseerden een symposium over de toekomst van de ruïne en het sprak vanzelf dat de heer en mevrouw Renaud ook van de partij waren. De contacten met Horst verliepen in die tijd trouwens vooral via Piet van Nunen. Die was als maquettebouwer weer op een heel andere manier met het kasteel bezig, maar prof. Renaud was niet te beroerd ook hem op zijn geheel eigen wijze van advies te dienen. Het belang van hun samenwerking was ook dat door de driedimensionale modellen van Piet, prof. Renaud helderder kon zijn in zijn uitspraken over de ontwikkeling van een bepaald kasteel. De maquettes van Piet zetten hem aan op details nader onderzoek te doen en met heldere uitspraken te komen.'

JAN JANSSEN: 'HET MUSEUM IS GEEN SNELHEIDSWEDSTRIJD'

OPENING MUSEUM DE KANTFABRIEK AANSTAANDE

Het is te vroeg om al van een traditie te spreken, maar het begin is er: de vorige twee najaarsnummers van *Info LGOG Kring Ter Horst* bevatten telkens een interview met Jan Janssen. De voorzitter van Museum De Kantfabriek kwam daarin aan het woord over het streven om van de voormalige kantfabriek in Horst een museum te maken. Twee jaar geleden luidde de kop boven het interview 'Toekomst Oudheidkamer en kantfabriek nog altijd onzeker'. Vorig jaar was de kop iets hoopgevender: 'Museum Kantfabriek begint vorm te krijgen'. Benieuwd naar een antwoord op de vraag hoe de zaken er weer een jaar later voorstaan, krijgt Jan Janssen andermaal de gelegenheid uit te wijden over de geboekte vorderingen.

Jullie werken met een begroting van 1,2 miljoen euro. Aan subsidies ontvangen jullie acht ton. Een jaar geleden had je goede hoop dat fondsenwerving en sponsoring de resterende vier ton op zouden leveren. Is die hoop uitgekomen?

Jan Janssen: 'Nog niet helemaal, maar we zijn een aardig eind op de goede weg. Bij bepaalde fondsen zijn de voorwaarden zo streng, dat het heel lastig is om daar aan te voldoen. Je loopt dan wel eens een teleurstelling op, maar van de andere kant krijg je ook wel eens iets uit een hoek waarvan je het helemaal niet had verwacht. Het is een proces van de lange adem: met zomaar een brief of een telefoontje lukt het absoluut niet, het blijkt soms al heel ingewikkeld om in gesprek te raken met de mensen die er toe doen, laat staan iets los te peuteren.'

En hoe zit het met de sponsorwerving?

Jan Janssen: 'Ook dat kost heel veel tijd en energie. De Rabobank heeft inmiddels een forse bijdrage toegezegd, daar zijn we heel blij mee. We merken verder dat we in de paar jaar dat we nu bestaan toch al de nodige goodwill en naamsbekendheid hebben opgebouwd. Dat heeft ons enkele malen sponsoring in natura opgeleverd: middenstanders die gingen verbouwen of hun winkel opnieuw inrichtten, boden ons spontaan een deel van hun oude inventaris aan.'

Elke toevallige voorbijganger kan constateren dat er sinds enkele maanden heel wat bouw- en verbouwactiviteiten plaatsvinden in en om de kantfabriek. Hoe is wat dat betreft de stand van zaken?

Jan Janssen: 'Geloof het of niet, het wachten is nog altijd op de bouwvergunning. Zolang die er niet is, kunnen we een aantal werkzaamheden gewoon niet uitvoeren. Toch is er inderdaad al heel wat getimmerd, gesleuteld en geverfd. Ook op dit gebied krijg je met mee- en tegenvallers te maken. Vooral in de fabriekshal hebben we met wat knelpunten te kampen. Wat we ook hebben geprobeerd, de aanslag van olie op de vloer is er niet vanaf te krijgen. Verder is de bestaande verwarming afgekeurd door de milieu-inspectie en het plafond door de brandweer. Bovendien is het onverstandig om in een museale omgeving met kwetsbare objecten te gaan werken met ventilatoren als warmtebron. Voor al deze problemen denken we nu een oplossing te hebben gevonden in de vorm van vloerverwarming. Dat brengt wel onverwachte kosten met zich mee, maar daar staat tegenover dat we voor eens en voor altijd van het probleem af zijn.'

Openen in december – wat altijd jullie streven is geweest – zal op die manier een lastige zaak worden.

Jan Janssen: 'Toch blijven we vasthouden aan de openingsdatum van 15 december. Dat zijn we verplicht aan de subsidieverstrekkingen. Er is dan ook al genoeg te bekijken. Maar verwacht niet dat het museum dan al meteen helemaal op en top in orde is. De tijd die ons nog rest tot half december is daarvoor gewoon te kort. Met de officiële opening wachten we daarom minimaal tot het voorjaar van 2008.'

Valt er al iets te vertellen over de inrichting?

Jan Janssen: 'Marcelwoutersontwerpers uit Eindhoven gaat het museum vormgeven en inrichten. Het afgelopen half jaar zijn we met hen en met een groepje historici uit Horst en omgeving heel intensief bezig geweest om de thema's te bepalen die in het museum aan bod zouden moeten komen. Centraal staat het Horster en Noord-Limburgse textielverleden in de breedste zin des woords. Dat wordt uitgewerkt in twaalf thema's die negen tijdvakken beslaan. Dat klinkt allemaal wat abstract, maar de uitwerking wordt straks voor jong en oud heel herkenbaar. De verhaallijn is nu zo goed als klaar. Daarna wordt het zaak de bijbehorende objecten te gaan verzamelen. We willen er trouwens voor waken dat het allemaal te braaf wordt. Natuurlijk moet wat we tonen historisch verantwoord zijn, maar dat hoeft beslist niet te betekenen dat het doods of kil wordt. Het museum moet straks juist dynamiek uitstralen.'

Vorig jaar zei je dat de groepsruimtes op de bovenverdieping waarschijnlijk op korte termijn geopend zouden worden.

Jan Janssen: 'Dat is vooral vanwege de logistieke beperkingen van het gebouw niet gelukt. Nu zijn de twee ruimtes in feite klaar, ze moeten alleen nog worden ingericht. Het ene vertrek wordt bibliotheek. Die zal waarschijnlijk weinig verschillen van die in de Oudheidkamer. Het andere vertrek wordt een leslokaal. Daar willen we workshops textiel gaan houden, les gaan geven in naaldvakken en korte cursussen kleding maken gaan verzorgen. We verwachten daar heel veel van. Vergis je niet, textiel is op

het moment een hot item. In steden als Amsterdam en Berlijn heb je zelfs naaifacés. In Horst stikt het van de naaiclubjes. Leden daarvan zouden we aan ons moeten proberen te binden. Op die manier krijg je ook jongeren binnen en andere groepen die je anders niet zo snel in

een museum zult zien. We moeten gewoon profiteren van het feit dat textiel momenteel een hype is. Daarom nemen we dat leslokaal liever vandaag nog dan morgen in gebruik: we moeten zeker op dit gebied voorop lopen en niet achter de muziek aan.'

Hoe staat het met de plannen om hedendaagse kunstenaars die bezig zijn met textiel de gelegenheid te geven hun werk te exposeren?

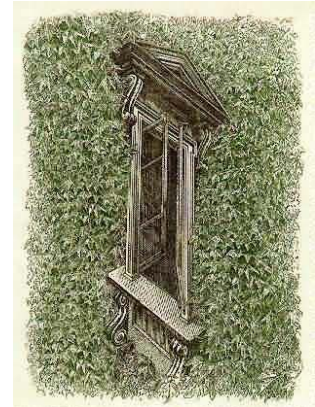
Jan Janssen: 'Ook met die ideeën zijn we nog altijd intensief bezig. We willen een soort creatieve denktank opzetten die kunstenaars moet gaan warm maken om iets bij ons in het museum te komen doen. Concreet uitgewerkt zijn die plannen nog niet, we proberen eerst ingang te krijgen in het kunstenaarswereldje en dat op zich is al moeilijk genoeg. Wat er uiteindelijk te zien zal zijn, heeft in elk geval betrekking op textiel, maar ook dan weer in heel brede zin.'

Zijn jullie, met al die activiteiten, straks nog wel met genoeg mensen?

Jan Janssen: 'Dat is inderdaad een bron van zorg. We hadden al een 'grijs' vrijwilligersbestand en dat vergrijst natuurlijk alleen maar verder. De mensen die zich spontaan aanmelden om iets te komen doen, zijn heel dun gezaaid. Je moet ze vragen en dan nog moet je maar afwachten of dat tot resultaat leidt. We zijn vooral op zoek naar mensen die affiniteit hebben met machines en textiel. We zijn heel blij dat we kunnen terugvallen op de expertise van enkele voormalige medewerkers van de kantfabriek, maar met hen alleen redden we het beslist niet. Wie zich aangesproken voelt, kan zich onmiddellijk bij ons melden!'

Hoe staat het met de parkeeroverlast waarvoor buurtbewoners bang waren?

Jan Janssen: 'Die zijn in feite opgelost. Bij het museum komen twintig parkeerplaatsen. Dat moet met de aantallen bezoekers die we verwachten ruim voldoende zijn. Bovendien gaat de gemeente aan de Amerikaanseweg met een vergunningstelsel werken, waardoor alleen nog bewoners langs de weg zullen mogen parkeren. Ondanks hun angst voor parkeerproblemen zijn de verhoudingen met de buurtbewoners overigens heel goed. Zo kreeg ik onlangs, toen er een onweersbui dreigde, een bezorgd telefoontje van een buurman die had gezien dat er nog een raampje open stond. Wat wil je nog meer?'

Concluderend: duidelijk is dat er nog een hele hoop werk te verzetten is. Begint de stress nog niet toe te slaan?

Jan Janssen: 'Voor stress is geen enkele reden. Enkele jaren geleden zijn we een bepaalde weg ingeslagen en daar zijn we nu een heel eind op gevorderd. Onderweg krijg je te kampen met tegenslagen, maar dat was ingecalculeerd. Er is een hele hoop in gang gezet en als sommige dingen wat langer duren dan vooraf was gepland, dan moet dat maar. Het museum is geen snelheidswedstrijd.'

Wim Moorman

REGIONAAL OVERLEG HEEMKUNDEVERENIGINGEN

Tweemaal per jaar vindt er een overleg plaats tussen een aantal Noord-Limburgse geschied- en heemkundige verenigingen. Het voorzitterschap wordt telkens bekleed door de vereniging die de bijeenkomst organiseert. Onderstaand een uittreksel uit het verslag van de meest recente bijeenkomst van het Regionaal Overleg Heemkundeverenigingen.

26^e bijeenkomst van het Regionaal Overleg Heemkundeverenigingen op woensdag 2 mei 2007 om 20.00 uur in Sevenum

Aanwezig zijn afgevaardigden van America, Broekhuizen, Grubbenvorst, Meerlo-Wanssum, Melderslo, Merselo, Sevenum, Venray en Horst.

Afwezig met afmelding: de heer Van Meegeren van het Archief Venray en de heemkundeverenigingen Castenray en Oirlo.

Informatie over de heemkundevereniging Sevenum

Heemkundevereniging Sevenum beschikt sinds kort over een nieuw onderkomen, nadat men zestien jaar gehuisvest was in een kelder zonder ramen. Er is vijf jaar gezocht naar een nieuw onderkomen. Een particulier onderkomen was financieel onhaalbaar. Tot men bij het Multifunctioneel Centrum (MFC) kon aansluiten. In het MFC zijn twee scholen, de bibliotheek en de heemkundevereniging ondergebracht. De samenwerking gaat steeds beter. In het MFC beschikt men over een eigen ruimte waar onder meer het archief is opgeslagen. Deze ruimte is vrij van huur. De andere ruimtes deelt men met andere verenigingen, zoals het zaaltje waar de vergadering nu plaats vindt. Hiervoor betaalt men wel huur. Ook beschikt men over een klein gedeelte van de bibliotheek, waar een leeshoek is ingericht. Het archief is een avond in de week geopend, het bezoek neemt toe.

De heemkundevereniging telt 95 leden, zeven bestuursleden en een tiental commissies, die zich bezighouden met:

- het archief;
- evenementen: excursies en lezingen;
- boek over '75 jaar Kronenberg';
- genealogie;
- dialect (men beschikt over zesduizend dialectwoorden);
- beheer Boortoren (in 1915 is in Sevenum naar kolen geboord. Men heeft restanten van de toren gevonden en hier een monument van gemaakt).
- uitgeven van boeken;
- boek over Evertsoord;
- toponiemen;
- onderwijsprojecten: lokaal erfgoed;

De leden betalen € 25,- contributie per jaar.

De Heemkundevereniging Sevenum geeft een jaarboek uit waarin zijn opgenomen het jaarprogramma, vondsten in archieven, verhalen van leden et cetera.

Activiteiten in 2006:

- jaarvergadering;
- een lezing over 'Het Spoor';
- dagexcursies onder meer naar Stevensweert;
- lezing over de Grote Molenbeek en 't Ham;
- lezing over 'de Post'.

Gemiddeld bezoeken veertig à vijftig leden de lezingen.

Informatie van de overige verenigingen

Stichting Geschiedenis Melderslo

De vereniging telt negen actieve leden. De vereniging heeft een eigen website. Verder heeft men een wandelroute uitgezet. Men heeft subsidie ontvangen uit het project Kern Met Pit. De vereniging beschikt over een ruimte in de kerk.

(www.geschiedenismelderslo.nl)

Stichting Historische Kring Grubbenvorst – Lottum

De stichting telt veertien leden, waarvan zes actief. Activiteiten: men heeft fotopresentaties gemaakt volgens thema. Verder zijn gegevens over woningen en hun bewoners opgezocht en opgeslagen. Enkele mensen zoeken in de Venlose kranten alle berichten over het dorp op, om deze in boekvorm uit te geven. Het is een dure bezigheid, door erg duur kopieerwerk.

Historische Kring Broekhuizen

Activiteiten: men werkt aan een boek over priesters en religieuzen, afkomstig uit Broekhuizen(vorst). Het bevolkingsregister is bijna klaar (digitaal).

Foto's en dia's worden gesorteerd en op dvd gezet. Op nationale feestdagen zorgt de heemkundevereniging voor de vlaggen. Mevrouw Reintjes doet op verzoek stamboomonderzoek. Bezienswaardigheden worden gemarkeerd: kruisen en kapellen, razzia, hoogwaterpeil et cetera.

Heemkundestichting 't Raakeliezer Merselo

In oktober heeft men een nieuw onderkomen betrokken, aangeboden door een particulier met een zesjarig huurcontract. Er zijn twee ruimtes: een vergaderruimte en een archiefruimte. Activiteiten: schoolproject: oorlog en verzet. Molenaar Frans Michels waarschuwde met de stand van de molenwieken de mensen van het verzet. Een vriend van Frans heeft men laten vertellen over deze tijd en dit opgenomen. Verder kent de stichting inloopavonden. Om aan financiën voor de vereniging te komen werken leden bij een plantenkweker.

Heemkundevereniging Meerlo- Wanssum

Activiteiten: de vereniging heeft een Duitse vertaling van een fietsroute gemaakt. Verder heeft men de burgerlijke stand van de voormalige gemeente Meerlo geïnventariseerd, evenals de doop-, huwelijks- en overlijdensgegevens van de parochie. Ook worden foto's gedigitaliseerd. Vraag: hoelang blijven gedigitaliseerde foto's houdbaar? Advies: elke tien jaar de foto's omzetten op een dan nieuw systeem.

LGOG kring Venray e.o.

Naast lezingen en excursies is deel 3 van Venray's Verleden uitgegeven en de biografie van Hensenius is vertaald uit het Latijn.

Stichting Werkgroep Oud-America

De stichting werkt samen met andere verenigingen in Horst aan Museumproject 2008, met een boekwerkje voor fiets- en wandeltochten. Andere activiteiten: archief bijhouden, foto's sorteren en opslaan, uitgave fotoboek Van Eeuwwisseling tot 1980 en het uitzetten van een historische wandelroute. In juni houdt men een markt om meer financiële armslag te krijgen.

Stichting Heemkundig Genootschap Castenray (via e-mail)

- wekelijks twee A4'tjes in het dorpsblad over de meest uiteenlopende onderwerpen, onder meer over het onderwijs; meester Theo van de Voort; juffrouw Timmermans; de verkennerij; het dagboek van zuster Verona over de maanden voor en na de bevrijding in 1945 en wekelijks een oude foto met bijschrift;
- medewerking aan een familiereünie Rambags/Duijkers/Van Osch/Emonts door middel van een lezing, expositie en excursie;
- presentatie in een stand tijdens de creativiteitsmarkt bij de Castenrayse Bierfeesten;
- presentatie van een boekje over de Castenrayse Boerenbond;
- presentatie van boekje 'Van Patronaat tot Gemeenschapshuis';

In 2007:

- plaatsing van de 'Castenrayse Weersteen';
- lezing op maandag 7 mei door Toon Vollebergh over de Tweede Wereldoorlog;
- herdenking Indiëgangers op zaterdag 6 oktober met onder meer: presentatie boek over de Indiëstrijd en de Indiëgangers uit Castenray en Klein Oirlo; onthulling herdenkingsmonument; dialezing; herdenkingsdienst in de kerk; een educatief project met lesbrieven voor hoogste groepen.

LGOG kring Ter Horst

Activiteiten: lezingen over Huijs Kessel, 'Pokken en andere ziekten in de achttiende en negentiende eeuw', het kerstgebeuren in de vroegchristelijke en middeleeuwse kunst, archeologische opgravingen in het Meterikse veld, het ontstaan van America en 'Begin en einde van de Tweede Wereldoorlog in Horst en Sevenum' (samenwerking LGOG en heemkundevereniging); excursies naar Kessel en Kampen; cursus schilderkunst in Limburg.

In 2007:

- 19 september: lezing door H. Vriens over de betekenis van relieken en relikwieën;
- 7 november: lezing door Chrit Klerken over hoofdgeld, beestenschat en andere lasten.

Het Historisch Educatief Platform heeft een lesprogramma over 'ziekten' voor scholen gemaakt.

Zie: www.hephorst.nl

BESTUUR LGOG KRING TER HORST

Voorzitter: De heer drs. M.P.G.M. van den Munckhof
Harrie Driessenstraat 3, 5961 TT Horst. Telefoon (077) 398 1833
E-mail: vdmunckhof@gmx.net

Vice-voorzitter: De heer drs. W.J. Moorman
Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606
E-mail: wim.moorman@wanadoo.nl

Secretaris: De heer P.J.T. Vissers
Hertog Willemlaan 16, 5961 TK Horst. Telefoon (077) 398 4140
E-mail: dvissersgeurts@hetnet.nl

Penningmeester: De heer P. Jakobs
De Pelslap 7, 5961 LP Horst. Telefoon (077) 398 5242
E-mail: peter.jakobs@hetnet.nl

Lid: De heer drs. X.C.C. van Dijk
Berkelstraat 16, 5961 JL Horst. Telefoon (077) 465 4354
E-mail: x.van.dijk@raap.nl

Lid: Mevrouw M.E.A.P. Huijs-Oostveen
Molenveldweg 27, 5975 AH Sevenum. Telefoon (077) 467 2299
E-mail: m.huys-oostveen@home.nl

Lid: De heer ing. P.J.M. Jakobs
Gastendonkstraat 15, 5961 JW Horst. Telefoon (077) 398 6873
E-mail: pieter@delocht.nl

* Tot slot

Wist U dat het LGOG-gezinslidmaatschap slechts 7,55 euro kost? Het gezinslid is verder gewoon lid, maar de post ontvangt men slechts eenmaal per adres. Opgave van een gewoon lid of een gezinslid is mogelijk op de website van het LGOG (www.lgog.nl) of door een briefkaartje te sturen aan LGOG, Postbus 83, 6200 AB Maastricht.

Kopij voor de volgende aflevering van *INFO LGOG Kring Ter Horst* (nummer 38, maart 2008) kunt u inzenden tot 1 februari 2008 naar het redactieadres: Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606. E-mail: wim.moorman@wanadoo.nl